

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/68/99

OPINIE O PODATKACH I WYDATKACH PAŃSTWA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Blisko połowa ankietowanych (48%) uważa, że należałoby obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju. Niewiele mniejszy odsetek (43%) jest zdania, że nie należy niczego zmieniać i powinno się pozostawić zarówno podatki, jak i wydatki państwa na takim samym poziomie jak obecnie. Za podwyższeniem podatków w celu zwiększenia wydatków państwa opowiada się tylko co dwudziesty badany (5%).
- Dwie trzecie respondentów (66%) uważa, że podatki powinny być trochę niższe, ale bez ulg i odpisów. Co szósty ankietowany (16%) zaakceptowałby trochę wyższe podatki, ale za to z większą możliwością ulg i odpisów.
- Ulgi i odpisy podatkowe są, zdaniem badanych, korzystne przede wszystkim dla osób najzamożniejszych (84%) oraz średnio zamożnych (50%). Ponad połowa ankietowanych uważa, że są one niekorzystne dla osób najuboższych (54%), jedynie nieco ponad jedna piąta (22%) jest przeciwnego zdania. Więcej respondentów sądzi, że dla ludzi takich jak oni ulgi i odpisy podatkowe są niekorzystne (32%), niż zgadza się z poglądem, że są one korzystne (26%).
- Podzielone są opinie na temat świadczeń socjalnych finansowanych przez państwo z podatków. Połowa badanych (50%) wolałaby płacić niższe podatki i sama decydować, jak wydawać własne pieniądze na leczenie, kształcenie się i inne potrzeby, dwie piąte zaś (41%) chciałoby płacić wyższe podatki i mieć bezpłatną szkołę, opiekę lekarską oraz inne świadczenia społeczne.

Ministerstwo Finansów przygotowało nowe propozycje zmian w systemie podatkowym. Planuje się m.in. likwidację niektórych ulg i obniżenie stawek podatkowych. Kwestie te od dłuższego czasu były dyskutowane, zgłaszano również propozycje zmian, jednak szczegóły nowych planów są jeszcze mało znane. W sondażu¹ pytaliśmy więc jedynie o opinie na temat podstawowych zasad czy kierunków zmian systemu podatkowego.

PODATKI A WYDATKI PAŃSTWA

Blisko połowa respondentów (48%) opowiada się za obniżeniem podatków, nawet gdyby powodowało to konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju. Niewiele mniej osób (43%) uważa jednak, że w systemie podatkowym nie należy niczego zmieniać, podatki i wydatki państwa powinny pozostać na takim samym poziomie jak obecnie. Jedynie nieliczni badani (5%) byłiby za zwiększeniem wydatków na potrzeby kraju kosztem portfela podatników. W porównaniu z poprzednim pomiarem (z maja '98) nieco wzrósł (o 4 punkty) odsetek niechętnych zmianom, a zmalał (o 6 punktów) - zwolenników obniżania podatków.

Można powiedzieć, że przeważająca część Polaków wolałaby płacić niższe podatki, zarazem jednak znaczny odsetek obawia się zmniejszenia zobowiązań i roli państwa w zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (107), 8-13 kwietnia '99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych Polaków (N=1092).

Tabela 1

Stan finansów państwa zależy od wysokości podatków wpływających do budżetu. Jak Pan(i) sądzi, czy należałoby:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	V '98	IV '99
	w procentach	
- podwyższyć podatki, aby można było zwiększyć wydatki państwa na potrzeby kraju	4	5
- nic nie zmieniać - pozostawić podatki i wydatki państwa na takim samym poziomie jak obecnie	39	43
- obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju	54	48
Trudno powiedzieć	3	4

Znamienne jest, że za wyższymi podatkami częściej niż inni opowiadają się takie kategorie badanych, jak: robotnicy, rolnicy, bezrobotni, renciści oraz uczniowie i studenci, choć różnice nie są duże. Rozwiązanie takie w najmniejszym stopniu popierają respondenci z wyższym wykształceniem, którzy częściej niż inni preferują pozostawienie podatków i wydatków państwa na takim samym poziomie jak obecnie. Najwięcej jednak zwolenników niezmiennych obecnych zasad jest wśród uczniów i studentów. Ogólnie rzecz biorąc, takiemu stanowisku sprzyja dobra sytuacja materialna ankietowanych. Natomiast najmniejszy odsetek popierających takie rozwiązanie jest wśród bezrobotnych, gospodyń domowych, rolników, emerytów i rencistów oraz wśród pracujących na własny rachunek poza rolnictwem, którzy przede wszystkim sądzą, że należałoby obniżyć podatki (zob. tabele aneksowe).

Poglądy polityczne w niewielkim stopniu różnicują opinie badanych w tej sprawie: identyfikowanie się z lewicą sprzyja opowiadaniu się za niezmiennymi zasadami opodatkowania, natomiast orientacja centrowa i prawicowa - popieraniu obniżenia podatków. O tym, że należałoby obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to ograniczenie wydatków państwa na potrzeby kraju, częściej przekonani są zwolennicy Unii Wolności (48%) i AWS (46%) niż potencjalni wyborcy głównych partii opozycyjnych - SLD (43%) i PSL (38%). Niższe w elektoratach głównych ugrupowań, z wyjątkiem UW, niż wśród ogółu ankietowanych odsetki zwolenników obniżenia podatków świadczą o tym, że za tym rozwiązaniem znacznie częściej w sumie opowiadają się osoby popierające inne mniejsze partie i ugrupowania polityczne oraz ci, którzy nie wzięliby udziału w wyborach.

ULGI I ODPISY

Większość ankietowanych wolałaby płacić niższe podatki za cenę likwidacji ulg i odpisów. Opinie w tej sprawie nie zmieniają się od kilku miesięcy. Podobnie jak w drugim półroczu '98 dwie trzecie respondentów (66%) uważa, że podatki powinny być trochę niższe, ale bez ulg i odpisów. Na poziomie z września i grudnia '98 utrzymuje się też liczba zwolenników wyższych podatków, ale z większymi możliwościami odpisów (16%). Znaczny odsetek ankietowanych (18%) nie ma jednak zdania w tej sprawie.

Brak sprecyzowanej opinii lub opowiedzenie się za jednym z podanych rozwiązań nie zależy - jak wynika z analizy - od korzystania bądź niekorzystania z odpisów i ulg w rozliczeniu podatkowym za ubiegły rok.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy podatki dochodowe powinny być:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV '97	IV '98	IX '98	XII '98	IV '99
	w procentach				
- trochę niższe, ale bez ulg i odpisów	72	74	65	66	66
- trochę wyższe, ale za to z większą możliwością ulg i odpisów	12	10	19	16	16
Trudno powiedzieć	16	16	16	18	18

We wszystkich grupach społeczno-zawodowych przeważa poparcie dla zmniejszenia podatków kosztem likwidacji ulg i odpisów. Wprawdzie deklaracje poparcia są tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia (oraz lepsza sytuacja materialna), ale osoby mniej wykształcone częściej nie mają skryzalizowanego zdania na ten temat, co rzutuje na uzyskane rozkłady poparcia. Zarazem wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji, z których znaczna część korzystała i korzysta z ulg i odpisów, odnotowaliśmy najwyższy odsetek osób opowiadających się za nieco wyższymi podatkami, ale za to z większą możliwością odpisów.

Wśród potencjalnych wyborców głównych ugrupowań i partii politycznych za likwidacją ulg i odpisów (i mniejszymi podatkami) najczęściej opowiadają się zwolennicy Unii Wolności (77%), następnie SLD (72), rzadziej - wyborcy AWS (66%) i PSL (62%).

Zdecydowana większość ankietowanych (84%) jest przekonana, że ulgi i odpisy podatkowe są korzystne dla osób najzamożniejszych, a połowa uważa, że także dla średnio zamożnych. Jedynie nieco ponad jedna piąta respondentów sądzi, iż istnienie ulg i odpisów jest korzystne dla osób najuboższych, ponad połowa zaś (54%) wyraża przeciwną opinię. Stosunkowo niewielka grupa badanych (26%) jest zdania, że ulgi i odpisy są korzystne dla ludzi takich jak oni, co wyjaśnia, dlaczego tak wielu respondentów opowiada się za likwidacją obecnych ulg podatkowych i płaceniem niższych podatków.

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy ulgi i odpisy podatkowe są korzystne czy też niekorzystne dla:	Korzystne		Ani korzystne, ani niekorzystne		Niekorzystne		Trudno powiedzieć	
	XII '98	IV '99	XII '98	IV '99	XII '98	IV '99	XII '98	IV '99
	w procentach							
- osób najzamożniejszych	84	84	3	4	4	2	9	10
- osób średnio zamożnych	48	50	18	21	23	17	11	12
- ludzi takich jak Pan(i)	29	26	24	29	38	32	10	13
- osób najuboższych	23	22	11	12	59	54	8	12

Przekonanie, że ulgi i odpisy są korzystne dla *ludzi takich jak Pan(i)* jest tym częstsze, im lepsze są warunki materialne ankietowanych. Pogląd ten szczególnie często podzielają respondenci z wyższym wykształceniem oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (zob. tabele aneksowe).

Interesujące różnice zdań na temat korzyści, jakie różnym kategoriom podatników przynoszą ulgi i odpisy, wiążą się z preferencjami politycznymi ankietowanych. O tym, że ulgi podatkowe są niekorzystne dla najuboższych, najczęściej przeświadczeni są zwolennicy Unii Wolności (64%), następnie PSL (61%), AWS (59%) i SLD (56%). Przekonanie, że dla osób średnio zamożnych ulgi i odpisy są niekorzystne, wyrażają przede wszystkim potencjalni

wyborcy SLD (21%), a najrzadziej - sympatycy Unii Wolności (11%). Ci ostatni wyróżniają się znaczącym odsetkiem osób przekonanych, że istniejące ulgi i odpisy podatkowe są niekorzystne dla ludzi najzamożniejszych (9%); najmniej osób podzielających ten pogląd jest wśród zwolenników AWS (1%), nieco więcej (3-4%) wśród potencjalnych wyborców pozostałych głównych ugrupowań politycznych. O braku korzyści z systemu ulg i odpisów dla *ludzi takich jak Pan(i)* najczęściej przekonani są sympatycy PSL (40%), następnie AWS (31%) i SLD (29%), a najrzadziej - zwolennicy Unii Wolności (23%).

Opinie na temat korzyści, jakie różnym członkom naszego społeczeństwa przynoszą ulgi i odpisy, niewiele zmieniły się w ostatnich miesiącach. Odnotować jednak należy spadek odsetka uważających, że są one niekorzystne dla wszystkich wymienionych kategorii osób. Może to wynikać stąd, że w związku z rozliczeniami podatkowymi za ubiegły rok wielu ankietowanych uświadomiło sobie możliwość skorzystania z różnego rodzaju ulg i odpisów.

Jak można było oczekiwać, przekonanie, że ulgi są generalnie niekorzystne, sprzyja opowiadaniu się za obniżeniem podatków kosztem likwidacji ulg i odpisów - zarówno wtedy, gdy mowa o najuboższych, jak i o innych wymienionych kategoriach podatników. W przypadku trzech kategorii, z wyjątkiem osób najzamożniejszych, przeświadczenie, że ulgi i odpisy są korzystne, sprzyja natomiast optowaniu na rzecz wyższych podatków, ale z większymi możliwościami odliczeń.

PODATKI A ŚWIADCZENIA SOCJALNE

Ogólnie rzecz biorąc, preferowane są, co zrozumiałe, niższe podatki, ale znaczna część respondentów oczekuje od państwa zapewnienia różnych świadczeń, co wymaga wyższych stawek podatkowych. Tylko co drugi badany (50%) chciałby płacić niższe podatki i sam decydować, jak wydawać własne pieniądze na leczenie, kształcenie się i inne potrzeby. Dwie piąte respondentów (41%) wolałoby natomiast płacić wyższe podatki, ale w zamian za to mieć bezpłatną szkołę, opiekę lekarską i inne świadczenia społeczne.

Tabela 4

Niezależnie od tego, czy obecnie Pan(i) pracuje czy też nie, proszę powiedzieć, którą z tych dwóch sytuacji wolał(a)by Pan(i)? Czy:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I '99	IV '99
	w procentach	
- pracując zawodowo wolał(a)by Pan(i) płacić państwu wyższe podatki i mieć bezpłatną szkołę, opiekę lekarską, a także inne świadczenia społeczne	38	41
- wolał(a)by Pan(i) płacić niższe podatki i sam(a) decydować, jak wydawać własne pieniądze na ochronę zdrowia, wykształcenie i inne potrzeby	47	50
Trudno powiedzieć	15	9

W porównaniu z poprzednim pomiarem zmiany opinii w tej sprawie są nieznaczne i mieszczą się granicach błędu statystycznego.

Między preferencjami badanych co do podatków i świadczeń ze strony państwa a ich poglądami na to, jak wysokie powinny być podatki i wydatki państwa, oraz czy powinny istnieć ulgi i odliczenia, występuje zależność: zwolennicy obniżenia podatków oraz zniesienia ulg częściej opowiadają się za samodzielnym pokrywaniem kosztów zaspokajania swoich potrzeb. Zależność ta nie jest jednak silna, np. ponad jedna trzecia badanych (36%) opowiadających się za obniżeniem podatków (i ograniczeniem wydatków państwa na potrzeby kraju) wolałaby zarazem płacić wyższe podatki i mieć bezpłatną szkołę, opiekę lekarską, a także inne świadczenia. Być może za taką rozbieżnością opinii kryje się niewiara w dobre funkcjonowanie systemu bezpłatnych świadczeń państwowych oraz przekonanie, że i tak ponosi się w związku z nimi znaczne koszty.

Zwolennikami bezpłatnej szkoły, opieki medycznej, a także innych świadczeń społecznych za cenę płacenia wyższych podatków są przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani oraz rolnicy, emeryci, renciści i bezrobotni, osoby żyjące w złych warunkach, z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, a więc te kategorie badanych, które płacą niższe podatki. Za ograniczeniem roli państwa (i mniejszymi podatkami) są natomiast głównie respondenci z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, badani

o wysokich dochodach na osobę, dobrze oceniający własne warunki materialne, a także uczniowie i studenci (zob. tabele aneksowe).

Warto zwrócić uwagę na to, że młodszy ankietowani (w wieku od 18 do 44 lat) częściej niż starsi opowiadają się za ograniczeniem roli państwa (i niższymi podatkami). W badaniach przeprowadzonych wśród młodzieży szkolnej odsetek respondentów podzielających ten pogląd był również wyższy niż wśród ogółu dorosłych². Przepuszczalnie więc w następstwie przemian ustrojowych wyraźnie zmienia się nastawienie młodszych pokoleń do opiekuńczej roli państwa i odpowiedzialności jednostki.

Wśród potencjalnych wyborców głównych partii i ugrupowań politycznych najwięcej zwolenników wysokich podatków i bezpłatnych świadczeń jest w elektoracie PSL (70%). Sympatycy SLD znacznie rzadziej preferują takie rozwiązanie (45%), jeszcze rzadziej - wyborcy AWS (30%) i Unii Wolności (17%). Ci ostatni w zdecydowanej większości (82%) opowiadają się za ograniczeniem roli państwa i zmniejszeniem podatków. Pogląd ten podziela większość sympatyków AWS (62%). W elektoracie SLD poparcie dla ograniczenia roli państwa tylko nieco przeważa (48%), a wśród wyborców PSL ci, którzy chcieliby płacić niższe podatki i sami decydować, jak wydawać własne pieniądze na leczenie, kształcenie się i inne potrzeby, stanowią wyraźną mniejszość (22%).

★

★

★

Opinie na temat zasad kształtujących system podatkowy są podzielone i nacechowane ambiwalencją. Większość ankietowanych wolałaby płacić niższe podatki, ale zarazem znaczna część nie chce, by ich obniżenie spowodowało konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju i oczekuje zapewnienia bezpłatnej szkoły, opieki lekarskiej

² Por. komunikat CBOS „Młodzież wobec przemian gospodarczych”, kwiecień '99.

oraz innych świadczeń. Jedynie likwidacja ulg i odpisów - postrzeganych jako korzystne przede wszystkim dla ludzi zamożnych - ma zdecydowanie więcej zwolenników niż przeciwników, zwłaszcza że wiązałyby się ze zmniejszeniem podatków.

Wydaje się, że zauważalna ambiwalencja opinii respondentów na temat wysokości podatków i świadczeń ze strony państwa nie tylko wiąże się z ich sytuacją materialną i miejscem w strukturze społecznej, ale także z kształtowaniem się nowej postawy wobec opiekuńczej roli państwa oraz indywidualnej odpowiedzialności obywateli za własny los.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Stan finansów państwa zależy od wysokości podatków wpływających do budżetu. Jak Pan(i) sądzi, czy należałoby: 1 - podwyższyć podatki, aby można było zwiększyć wydatki państwa na potrzeby kraju; 2 - nic nie zmieniać - pozostawić podatki i wydatki państwa na takim samym poziomie jak obecnie; 3 - obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	43	48	4	1089
Płeć					
Mężczyźni	4	44	48	4	517
Kobiety	6	42	48	4	572
Wiek					
18-24 lat	8	37	50	5	157
25-34	5	48	44	3	193
35-44	4	46	47	2	226
45-54	4	42	52	1	199
55-64	6	40	49	4	135
65 lat i więcej	4	41	47	8	179
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	38	53	3	392
Miasto do 20 tys.	2	45	46	8	145
20 - 100 tys.	5	51	41	3	218
101 - 500 tys.	4	46	46	3	218
501 tys.i więcej mieszk.	9	37	53	2	116
Wykształcenie					
Podstawowe	5	45	44	6	364
Zasadnicze zawodowe	8	38	51	3	278
Średnie	4	43	50	2	356
Wyższe	1	48	49	2	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	2	45	52	1	70
Prac.umysł.niż.szczebła	5	44	49	2	121
Pracownicy fiz.- umysł.	2	58	39	1	89
Robotnicy wykwalifikowani	8	45	43	4	120
Robotnicy niewykwalifik.	7	43	47	2	45
Rolnicy	7	38	51	4	59
Pracujący na własny rach.	4	33	63	0	51
Bierni zawodowo					
Renciści	6	40	49	5	141
Emeryci	4	38	51	7	197
Uczniowie i studenci	9	62	23	6	56
Bezrobotni	7	36	54	3	89
Gospodynie domowe i inni	3	36	57	4	51
Pracuje w:					
sferze budżetowej	6	50	41	3	108
sekt.państw.,publicznym	5	49	45	1	127
sp.właśc.pryw.i państwa	7	39	53	1	92
sekt.pryw.pozarolnict.	3	44	51	2	193
prywatnym gosp.rolnym	8	38	49	5	71
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	37	52	6	181
276 - 399	4	40	50	6	133
400 - 549	5	45	45	5	235
550 - 799	6	48	45	1	149
Powyżej 799 zł	5	51	42	2	133
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	36	53	5	322
Średnie	4	47	46	3	492
Dobre	6	45	47	3	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	59	36	1	67
Raz w tygodniu	6	43	47	4	594
Kilka razy w miesiącu	8	32	57	3	141
Kilka razy w roku	4	45	48	3	197
W ogóle nie uczestniczy	2	42	53	3	87
Poglądy polityczne					
Lewica	5	48	44	4	286
Centrum	8	41	49	2	273
Prawica	4	43	51	2	265
Trudno powiedzieć	4	39	49	7	263

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy podatki dochodowe powinny być:
1 - trochę niższe, ale bez ulg i odpisów; 2 - trochę wyższe,
ale za to z większą możliwością ulg i odpisów (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	66	16	18	1092
Płeć				
Mężczyźni	70	15	15	517
Kobiety	62	17	21	575
Wiek				
18-24 lat	57	17	25	157
25-34	66	24	10	193
35-44	69	21	10	226
45-54	76	13	11	202
55-64	69	7	24	135
65 lat i więcej	56	9	35	179
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	16	21	392
Miasto do 20 tys.	64	11	25	145
20 - 100 tys.	69	16	15	220
101 - 500 tys.	68	16	16	218
501 tys.i więcej mieszk.	70	23	8	116
Wykształcenie				
Podstawowe	57	14	29	364
Zasadnicze zawodowe	70	17	13	280
Średnie	69	17	14	356
Wyższe	77	17	6	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	28	4	71
Prac. umysł. niż. szczebla	78	16	6	121
Pracownicy fiz.- umysł.	71	22	8	89
Robotnicy wykwalifikowani	73	13	14	122
Robotnicy niewykwalifik.	68	24	9	45
Rolnicy	58	17	24	59
Pracujący na własny rach.	79	12	9	51
Bierni zawodowo				
Renciści	60	13	26	141
Emeryci	63	7	30	197
Uczniowie i studenci	56	21	23	56
Bezrobotni	54	21	25	89
Gospodynie domowe i inni	61	20	18	51
Pracuje w:				
sferze budżetowej	69	25	6	108
sekt. państw., publicznym	73	11	16	129
sp. właśc. pryw. i państwa	67	24	9	92
sekt. pryw. poza rolnict.	75	16	9	194
prywatnym gosp. rolnym	57	18	25	71
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	65	15	20	181
276 - 399	64	19	17	133
400 - 549	62	20	18	235
550 - 799	70	13	16	149
Powyżej 799 zł	71	19	9	133
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	12	22	325
Średnie	64	17	20	492
Dobre	70	19	11	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	16	19	68
Raz w tygodniu	64	17	19	595
Kilka razy w miesiącu	69	14	17	141
Kilka razy w roku	65	17	18	197
W ogóle nie uczestniczy	73	10	17	87
Poglądy polityczne				
Lewica	70	16	13	286
Centrum	63	20	16	273
Prawica	67	18	15	268
Trudno powiedzieć	62	9	29	263

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy ulgi i odpisy podatkowe są korzystne czy też niekorzystne dla ludzi takich jak Pan(i)? 1 - Korzystne; 2 - Ani korzystne, ani niekorzystne; 3 - Niekorzystne (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	29	32	13	1092
Płeć					
Mężczyźni	26	28	35	11	517
Kobiety	26	29	29	16	575
Wiek					
18-24 lat	32	28	22	18	157
25-34	34	28	27	11	193
35-44	32	26	33	9	226
45-54	25	29	38	8	202
55-64	17	31	39	13	135
65 lat i więcej	13	29	33	25	179
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	26	33	17	392
Miasto do 20 tys.	31	25	31	13	145
20 - 100 tys.	23	34	33	10	220
101 - 500 tys.	32	23	34	11	218
501 tys.i więcej mieszk.	26	41	21	12	116
Wykształcenie					
Podstawowe	20	27	35	19	364
Zasadnicze zawodowe	25	28	34	12	280
Średnie	28	30	32	10	356
Wyższe	48	29	16	8	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	34	15	3	71
Prac. umysł. niż. szczebla	32	37	28	3	121
Pracownicy fiz. - umysł.	38	30	26	6	89
Robotnicy wykwalifikowani	30	20	40	10	122
Robotnicy niewykwalifik.	42	15	36	8	45
Rolnicy	17	18	46	20	59
Pracujący na własny rach.	35	28	34	3	51
Bierni zawodowo					
Renciści	12	31	38	19	141
Emeryci	16	30	33	21	197
Uczniowie i studenci	38	27	16	19	56
Bezrobotni	19	32	31	18	89
Gospodynie domowe i inni	21	26	32	21	51
Pracuje w:					
sferze budżetowej	34	32	30	4	108
sekt. państw., publicznym	31	30	32	7	129
sp. właśc. prywat. i państwa	31	32	30	6	92
sekt. prywat. poza rolnictw.	44	22	29	6	194
prywatnym gosp. rolnym	16	20	46	18	71
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	20	23	46	11	181
276 - 399	21	30	37	12	133
400 - 549	28	29	30	14	235
550 - 799	22	36	33	9	149
Powyżej 799 zł	41	30	20	9	133
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	24	47	13	325
Średnie	27	29	29	15	492
Dobre	38	32	19	11	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	28	33	15	68
Raz w tygodniu	28	29	31	12	595
Kilka razy w miesiącu	20	27	34	19	141
Kilka razy w roku	29	24	31	16	197
W ogóle nie uczestniczy	17	38	35	9	87
Poglądy polityczne					
Lewica	24	32	37	7	286
Centrum	31	31	26	13	273
Prawica	31	28	31	10	268
Trudno powiedzieć	19	22	35	25	263

Tabela 4. Niezależnie od tego, czy obecnie Pan(i) pracuje czy też nie, proszę powiedzieć, którą z tych dwóch sytuacji wolał(a)by Pan(i)? Czy: 1 - pracując zawodowo wolał(a)by Pan(i) płacić państwu wyższe podatki i mieć bezpłatną szkołę, opiekę lekarską, a także inne świadczenia społeczne; 2 - wolał(a)by Pan(i) płacić niższe podatki i sam(a) decydować, jak wydawać własne pieniądze na ochronę zdrowia, wykształcenie i inne potrzeby (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	50	9	1088
Płeć				
Mężczyźni	42	50	8	516
Kobiety	39	50	11	573
Wiek				
18-24 lat	37	57	6	157
25-34	37	60	3	192
35-44	37	57	6	225
45-54	44	52	5	202
55-64	45	39	16	135
65 lat i więcej	47	28	25	178
Miejsce zamieszkania				
Wieś	50	37	13	390
Miasto do 20 tys.	31	56	13	145
20 - 100 tys.	39	56	5	218
101 - 500 tys.	36	57	7	218
501 tys. i więcej mieszk.	34	59	7	116
Wykształcenie				
Podstawowe	50	33	17	364
Zasadnicze zawodowe	49	44	7	278
Średnie	30	65	5	355
Wyższe	23	74	3	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	28	72	0	71
Prac. umysł. niż. szczebla	24	73	4	121
Pracownicy fiz. - umysł.	41	59	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	40	49	11	122
Robotnicy niewykwalifik.	70	23	7	45
Rolnicy	51	34	15	59
Pracujący na własny rach.	22	78	0	49
Bierni zawodowo				
Renciści	48	35	17	140
Emeryci	48	31	21	197
Uczniowie i studenci	28	68	4	56
Bezrobotni	45	50	4	89
Gospodynie domowe i inni	37	56	7	50
Pracuje w:				
sferze budżetowej	38	60	3	108
sekt. państw., publicznym	36	58	6	129
sp. własc. pryw. i państwa	31	67	2	92
sekt. pryw. poza rolnict.	35	59	6	194
prywatnym gosp. rolnym	54	31	15	69
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	46	42	11	181
276 - 399	41	48	11	132
400 - 549	42	50	8	234
550 - 799	42	54	4	149
Powyżej 799 zł	30	62	8	133
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	43	12	323
Średnie	40	50	10	491
Dobre	38	57	5	273
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	55	3	68
Raz w tygodniu	40	50	10	594
Kilka razy w miesiącu	45	44	11	139
Kilka razy w roku	41	50	8	197
W ogóle nie uczestniczy	35	51	14	87
Poglądy polityczne				
Lewica	45	49	6	284
Centrum	43	52	5	273
Prawica	36	57	7	268
Trudno powiedzieć	39	40	21	261